

חק לישראל – פרשת פנחס יום ה'

תורה – במדבר פרק כו'

(יג) לְזָרַח מִשְׁפַּחַת הַזְּרָחִי לְשֵׂאוֹל מִשְׁפַּחַת הַשָּׂאוֹלִי: (יג) לְזָרַח מִשְׁפַּחַת הַזְּרָחִי לְשֵׂאוֹל מִשְׁפַּחַת הַשָּׂאוֹלִי: (יג) לְזָרַח זְרַעִית זָרַח לְשֵׂאוֹל זְרַעִית שֵׂאוֹל:
 (יד) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַשְּׂמֵעָנִי שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וּמֵאֹתָיִם: (יד) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַשְּׂמֵעָנִי שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וּמֵאֹתָיִם: (יד) אֵלֶּי זְרַעִית שְׂמֵעוֹן עֶשְׂרִין וּתְרִין אֶלְפִין וּמֵאֹתָן:
 (טו) בְּנֵי גֹד לְמִשְׁפַּחְתָּם לְצִפּוֹן מִשְׁפַּחַת הַצְּפוֹנִי לְחֹגֵי מִשְׁפַּחַת הַחֹגִי לְשׁוֹנֵי מִשְׁפַּחַת הַשׁוֹנִי: (טו) בְּנֵי גֹד לְמִשְׁפַּחְתָּם לְצִפּוֹן מִשְׁפַּחַת הַצְּפוֹנִי לְחֹגֵי מִשְׁפַּחַת הַחֹגִי לְשׁוֹנֵי מִשְׁפַּחַת הַשׁוֹנִי: (טו) בְּנֵי גֹד לְזְרַעֲיֹתָהוֹן לְצִפּוֹן זְרַעִית צִפּוֹן לְחֹגֵי זְרַעִית חֹגִי לְשׁוֹנֵי זְרַעִית שׁוֹנִי:
 (טז) לְאֶזְנֵי מִשְׁפַּחַת הָאֶזְנִי לְעָרֵי מִשְׁפַּחַת הָעָרִי: (טז) לְאֶזְנֵי מִשְׁפַּחַת הָאֶזְנִי לְעָרֵי מִשְׁפַּחַת הָעָרִי: (טז) לְאֶזְנֵי זְרַעִית אֶזְנֵי לְעָרֵי זְרַעִית עָרִי:
 (יז) לְאֶרְוֹד מִשְׁפַּחַת הָאֶרְוֹדִי לְאֶרְאֵלִי מִשְׁפַּחַת הָאֶרְאֵלִי: (יז) לְאֶרְוֹד מִשְׁפַּחַת הָאֶרְוֹדִי לְאֶרְאֵלִי מִשְׁפַּחַת הָאֶרְאֵלִי: (יז) לְאֶרְוֹד זְרַעִית אֶרְוֹדִי לְאֶרְאֵלִי זְרַעִית אֶרְאֵלִי:

רש"י

מסעות יש למפרע אלא שחזרו לאחוריהם ורדפו בני לוי אחריהם להחזירם והרגו מהם שבע משפחות ומבני לוי נפלו ארבע משפחות משפחת שמעי ועזיאל ומובני יאהר לא נמנו כאן אלא משפחת קרחי והרביעית לא ידעתי מה היא. ורבי תנחומא דרש שמתו במגפה בדבר בלעם אצל לפי החסרון שחסר משבט שמעון במנין זה ממנין הראשון שבמדבר סיני נראה שכל כ"ד אלף נפלו משבטו של שמעון: (טז) לאזני – אומר אני שזו משפחת ארבעון ואיני יודע למה לא נקראת משפחתו על שמו:

(יג) לזרח – הוא כוהן. לשון כוהן אהרן אצל משפחת אהרן וכן חמש משבט בנימין שהרי בעשרה בניס ירד למצרים וכאן לא מנה אלא חמשה וכן ארבעון לגד הרי שבע משפחות ומנחתו בגמ' ירושלמית שכשמת אהרן נסתלקו ענני כבוד ובאו הכנענים להלחם בישראל ונתנו לב לחזור למצרים וחזרו לאחוריהם ח' מסעות מהר ההר למוסרה שנא' (דברים י) ובני ישראל נסעו מבצרות בני יעקן מוסרה שם מת אהרן והלל אהרן מהר מת ומוסרה עד הר ההר שמונה

נביא – מלכים א' פרק יט' בא' פרק כ' א'–ד'

(כא) ויָשֵׁב מֵאֲחֵרָיו וַיִּקַּח אֶת צֶמֶד הַבָּקָר וַיִּזְבְּחֵהוּ וַיִּבְכְּלֵי הַבָּקָר בְּשֵׁלֶם הַבְּשָׂר וַיִּתֵּן לָעָם וַיֵּאכְלוּ וַיִּקְּמוּ וַיִּלְךְ אַחֲרָי אֱלֹהֵי וַיִּשְׁרְתֵהוּ: (כא) ותב מבתרוהי ונסיב ית פדן תוריא והדמיה ובמני תוריא בשיל להון בסרא ויהב לעמא ואכלו וקם ואזל בתר אליהו ושמשיה:

(א) וכן הדר מלך ארם קבץ את כל חילו ושלששים ושנים מלך אתו וסוס ורכב ויעל ויער על שמרון ויקלחם בה: (א) ובר הדר מלכא דארם כנש ית כל משריתיה ותלתין ותריין מלכין עמיה וסוסון ורתיכין וסליק וצר על שומרון ואגיח קרבא בה:

חק לישראל – פרשת פנחס יום ה'

(במדבר ג), בְּיִשְׂרָאֵל, אָבֵל לֹא בְּאַחֲרִים. בַּהֲנִים וּלְוִיִּם חִיְבִין. לֹא נִפְטְרוּ מִבְּכוֹר
בְּהֵמָה טְהוֹרָה, (וְלֹא נִפְטְרוּ) אֲלֵא מִפְּדִיּוֹן הַבֵּן וּמִפְּטוֹר חֲמוֹר:

רע"ב – (א) הלוקח עובר פרתו. אע"פ
שאינו רשאי – למכור לו בהמה גסה:

(ב) כָּל הַקְּדָשִׁים שֶׁקָּדַם מוֹם קְבוּעַ לְהַקְדָּשׁוֹ, וְנִפְדּוּ, חִיְבִים בְּבְכוֹרָה וּבִמְתָנּוֹת,
וְיוֹצֵאִין לְחֵלִין לְגֹזֵז וּלְהַעֲבֹד, וּוְלָדוֹן וְחֵלְבֵן מִתֵּר לְאַחַר פְּדִיּוֹנוֹ, וְהַשׁוֹחֲטִין בַּחוּץ
פְּטוֹר, וְאִין עוֹשִׂים תְּמוּרָה, וְאִם מִתּוֹ יִפְדּוּ, חוּץ מִן הַבְּכוֹר וּמִן הַמַּעֲשֵׂר:

רע"ב – (ג) כל הקדשים שקדם מום קבוע
להקדשן כו' – וכל שקדם הקדשן את מומן

(א) כָּל שֶׁקָּדַם הַקְּדָשׁוֹן אֶת מוּמָן, אוֹ מוֹם עוֹבֵר לְהַקְדָּשׁוֹ, וְלְאַחַר מִפְּאֵן נוֹלָד
לָהֶם מוֹם קְבוּעַ (וְנִפְדּוּ), פְּטוּרִין מִן הַבְּכוֹרָה וּמִן הַמְתָּנּוֹת, וְאִין יוֹצֵאִין
לְחֵלִין לְגֹזֵז וּלְהַעֲבֹד, וּוְלָדוֹן וְחֵלְבֵן אֲסוּר לְאַחַר פְּדִיּוֹנוֹ, וְהַשׁוֹחֲטִין בַּחוּץ חִיב,
וְעוֹשִׂין תְּמוּרָה, וְאִם מִתּוֹ יִקְבְּרוּ:

רע"ב –

(ד) הַמְקַבֵּל צֵאן בְּרֹזֶל מִן הַנְּכָרִי, וְלָדוֹת פְּטוּרִין, וּוְלָדֵי וְלָדוֹת חִיְבִין. הַעֲמִיד
וְלָדוֹת תַּחַת אֲמוּתֵיהֶם, וְלָדֵי וְלָדוֹת פְּטוּרִין, וּוְלָדֵי וְלָדֵי וְלָדוֹת חִיְבִין. רָבֵן
שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אֲפֵלּוּ עַד עֲשָׂרָה דוֹרוֹת, פְּטוּרִין, שִׁאֲחֲרִיּוֹתָן לְנִכְרִי:

ולדות: הכי גרסינו, העמיד ולדות תחת
אמותיהן ולדי ולדות פטורין ולדי ולדות
חייבים – העמיד ולדות תחת אמותיהן,
שפתח לו פתח לנכרי להיות לו כח זולות
ואמר לו אם ימותו הבהמות תטול ולדות
המגיעות לחלקי, השתחא חלימא יד נכרי טפי
ושיכח דדור אחר טפי משל הראשון, הלכך
ולדי ולדות של בהמות לאן ברזל כשזכרו
פטורות מן הבכורה, הואיל ושייכא יד הנכרי
בדידהו. וולדי ולדות של ולדות כשיזכרו
דהיינו חמישי לאן ברזל ינתנו לכהן:
שאחריות לנכרי – ללעולם כל מה דמשכח
נכרי תפיס. ואין הלכה כרבן שמעון בן
גמליאל:

רע"ב – (ה) המקבל לאן ברזל מן הנכרי –
שסם לו הנכרי בהמותיו דלמים קאזבים ולתת
לו אותן דמים עד עשר שנים בין מתו בין
הוזלו, ואותן ולדות שיהיו להן עד אותו זמן
יהו בנייהן: ולדות פטורין – מן הבכורה.
ולדותיהן של אותן לאן כשיגדלו ויזכרו יפטרו
מן הבכורה. דאי לא יהיב זוזי לנכרי, תפסי
בהמה. ואיל לא משכח בהמה, תפיס ולדות,
אשתכח דשייכא יד נכרי בזולות, הלכך ולדות
בכורות שיהיו לאותן ולדות פטורות מן
הבכורה דכל דשייכא יד נכרי באמו, הוא
פטור מן הבכורה. אצל מה שיזכרו ולדי
ולדות, דהיינו רביעי לאן ברזל, יתנו לכהן,
דכולי האי לא שייכא יד נכרי למתפס ולדי

(ה) רָחֵל שִׁילְדָה בְּמִין עֵז, וְעֵז שִׁילְדָה בְּמִין רְחֵל, פְּטוֹר מִן הַבְּכוֹרָה. וְאִם יֵשׁ
בוֹ מִקְצַת סִימָנִין, חִיב:

וזכרו שור: ואם יש בו מקצת סימנים –
שדומה לאמו עד שהוא ניכר בהן שהוא
מאותו המין, חייב:

רע"ב – (ה) רחל שילדה כמין עז – אע"ג
דתרוייהו מינים חייבים בבכורה, אפילו הכי
אם אינו דומה לאמו פטור מן הבכורה,
דכתיב אך זכור שור, עד שיהא הוא [שור]

(ו) רָחֵל שֶׁלֹּא בְּכָרָה וְיִלְדָה שְׁנֵי זָכָרִים וְיִצְאוּ שְׁנֵי רֵאשִׁיָּהוּן בְּאַחַד, רַבִּי יוֹסִי
הַגָּלִילִי אוֹמֵר, שְׁנִיָּהוּן לְבָהוּ. שְׁנַאֲמַר (שְׁמוֹת יג), הַזָּכָרִים לָהּ. וְחֻקֵּיהֶם

חק לישראל – פרשת פנחס יום ה'

אומרים, אי אפטר, אלא אחד לו ואחד לפהו. רבי טרפון אומר, הפהו בורר לו את היפה. רבי עקיבא אומר, משמנים ביניהן, והשני ירעה עד שישתאב. וחיב במתנות. רבי יוסי פוטר. מת אחד מהן, רבי טרפון אומר, יחלוקו. רבי עקיבא אומר, המוציא מחברו עליו הראיה. זכר ונקבה, אין כאן לפהו כלום:

נתנו לישראל, ונמצא שהוא פטור מן המתנות הואיל וחשנין ליה כאילו בא מיד כהן לישראל. והלכה כר' יוסי: ר' טרפון אומר יחלוקו – דהרר ביה ר' טרפון ממאי דאמר לעיל דכהן זורר לו את היפה, וסבר דמחיים נמי שמין את שניהם דממים וחולקים את הדמים, דלשניהן יש חלק בשניהם, הלכך מת אחד מהם יחלוקו את החי: ר' עקיבא אומר המוציא מחברו עליו הראיה – והלכה כרבי עקיבא: זכר ונקבה אין לכהן כלום – דשמא נקבה ילאתה תחלה והמוציא מחברו עליו הראיה. והכא אפילו רבי טרפון מודה, דהתם הוא דקא פליג משום דודאי הוי חד לכהן הלכך יפה כחו לחלק בשוה, אבל הכא הורע כחו, דשמא לא שייכא בכורה כלל. ומיהורעה עד שיתאבד ואחר כך יאכלנו דספק הוא:

רע"ב – (ו) שנאמר הזכרים – משמע שנים: אי אפשר – לנמצא שיאלו שני ראשיהן כאחד אלא האחד יאל תחילה ולא ידעין הי מנייהו: זורר לו את היפה – דמסתמא היפה והזריח נפק זריחא: משמנים ביניהן – הדבילים והכהן אין להם יתרון זה על זה בחלוקתן אלא השומן, שהישראל נוטל השומן ומניח הכחוש לכהן, שהמוציא מחברו עליו הראיה. והלכה כר' עקיבא: והשני – שנאמר לישראל ירעה עד שיפול זו מוס ואחר כך יאכל, דספק זכור הוא, הלכך אינו נשחט תמים. ובאותו של כהן לא היה כריך למימר דודאי אינו שוחטו עד שיהא זו מוס, דזמן הזה קמיירי: וחייב במתנות – הישראל כשישחטנו יתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה, ממה נפשך, אי זכור הוא כולו לכהן, אי לאו זכור הוא חייב במתנות: ור' יוסי פוטר – דהוי כאילו זכה זו כהן והגיע לידו וכשנפל זו מוס

(ז) שתי רחלות שלא בכרו, וילדו שני זכרים, נותן שניהם לפהו. זכר ונקבה, הזכר לפהו. שני זכרים ונקבה, אחד לו ואחד לפהו. רבי טרפון אומר, הפהו בורר לו את היפה. רבי עקיבא אומר, משמנים ביניהן, והשני ירעה עד שישתאב. וחיב במתנות. רבי יוסי פוטר. מת אחד מהן, רבי טרפון אומר, יחלוקו. רבי עקיבא אומר, המוציא מחברו עליו הראיה. שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, אין כאן לפהו כלום:

רע"ב –

(ח) אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים, אחד לו ואחד לפהו. רבי טרפון אומר, הפהו בורר לו את היפה. רבי עקיבא אומר, משמנים ביניהן, והשני ירעה עד שישתאב. וחיב במתנות. רבי יוסי פוטר, שהיה רבי יוסי אומר, כל שחליפיו ביד פהו, פטור מן המתנות. רבי מאיר מחיב. מת אחד מהן, רבי טרפון אומר, יחלוקו. רבי עקיבא אומר, המוציא מחברו עליו הראיה. זכר ונקבה, אין כאן לפהו כלום:

רע"ב –

חק לישראל – פרשת פנחס יום ה'

(ט) יוֹצֵא דָפֶן וְהֵבֵא אַחֲרָיו, רַבִּי טְרַפּוֹן אוֹמֵר, שְׁנִיָּהֶם יָרְעוּ עַד שְׁיִסְתַּאֲבּוּ וַיֵּאָכְלוּ בְּמוֹמֵן לְבָעָלִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, שְׁנִיָּהֶן אֵינָן בְּכוֹר, הָרֵאשִׁוֹן מִשׁוּם שְׂאִינוֹ פֶּטֶר רָחֵם, וְהַשְּׁנִי מִשׁוּם שְׂקִדְמוֹ אַחֵר:

יולא דופן שהוא הראשון שפטר את הרחם ואלא אינו זכור לולדות שהרי יולא דופן קדמהו, ומספיקא שניהם ירעו עד שיסתאבבו ויאכלו זמזמן לבעלים, דשמא תרתי זעינן זכור לולדות ולרחמים ואין שום אחד מהן קדוש והמוציא מחזירו עליו הראיה. ור' עקיבא פשיטא ליה דתרווייהו זעינן ואין שום אחד מהן קדוש. והלכה כרבי עקיבא:

רע"ב – (ט) יולא דופן – שנקרעה אמו והולידהו העובר לך דפנותיה: והבא אחרי – הנוול אחרי לך הרחם: ירעו עד שיסתאבבו – דמספקא ליה לר' טרפון אי זכור לולדות קדיש אע"פ שאינו זכור לרחמים כגון יולא דופן שהוא הראשון שנוול אע"פ שלא פטר הוא את הרחם, אי זכור לרחמים קדיש אע"פ שאינו זכור לולדות כגון הבא אחר

גמרא – בכורות דף ל' ע"ב

תנו רבנן הבא לקבל דברי חברות צריך לקבל בפני ג' חבירים ואפילו תלמיד חכם צריך לקבל בפני שלשה חבירים זקן ויושב בישיבה אינו צריך לקבל בפני שלשה חבירים שכבר קיבל עליו משעה שישב אבא שאול אומר אף תלמיד חכם אינו צריך לקבל בפני שלשה חבירים ולא עוד אלא שאחרים מקבלין לפניו אמר רבי יוחנן בימי בנו של רבי חנינא בן אנטיגנוס נשנית משנה זו רבי יהודה ור' יוסי איסתפק להו מילתא בטהרות שדרו רבנן לגבי בנו של ר' חנינא בן אנטיגנוס אזילו אמרו ליה לעיין בה אשכחיה דקא טעין טהרות אותיב רבנן מדידיה לגבייהו וקאי איהו לעיוני בה אתו אמרי ליה לר' יהודה ור' יוסי אמר להו ר' יהודה אביו של זה ביזה תלמידי חכמים אף הוא מבזה תלמידי חכמים אמר לו ר' יוסי כבוד זקן יהא מונח במקומו אלא מיום שחרב בית המקדש נהגו כהנים טילסול בעצמן שאין מוסרין את הטהרות לכל אדם: תנו רבנן חבר שמת אשתו ובניו ובני ביתו הרי הן בחזקתן עד שיחשדו וכן חצר שמוכרין בה תכלת הרי היא בחזקתה עד שתיפסל:

רש"י על הגמרא

איהו לעיוני זשאילתס: אבא של זה כו' – אגב ריתחיה קאמר ולא היא: כבוד זקן – האב והבן: טילסול – מעלה, ר' חנינא בן אנטיגנוס כהן היה: בחזקתה עד שתיפסל – שימכרו בה קלח אילן לשם תכלת:

נשנית משנה זו – דאפי' תלמיד חכם צריך לקבל: בטהרות – בסדר טהרות לא גרסי', בטהרות עצמן אירע להן מעשה ונסתפקה הלכה: שדרו רבנן – שדרו זוג לרבנן: אותיב רבנן מדידיה – מתלמידיו שקיבלו עליהן דברי חבירות אותיב כהדי הגך שלוחים וקאי

חק לישראל – פרשת פנחס יום ה'

זוהר – פנחס דף רמוד' ע"ב

תלת אינון דגרימין ביש לגרימיהו. תרין בהאי עלמא, וחד בעלמא אחרא, ואלין אינון:

מאן דלייט גרימיה, דתנין חד ממנא אתפקד קמיה דבר נש, ובשעתא דלייט גרימיה ההוא בר נש, האי ממנא, ושבעין אחרנין דממנן תחותיה, נטלין ההיא מלה, ואמרי אמן, וסלקי לה לעילא, ודיינין לה, ואיהו רדיף אבתריה, עד דעביד ליה, ואשלים ליה ההוא מלה:

מאן לה רב ממשה, דאמר (שמות לב) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ואמר לצורה, ואף על גב דקודשא בריה הוא עביד רעותיה, עם כל דא לא אשתזיב מעונשא, והא אתמר דלא אדכר בפרישת ואתה תצוה, ואתמחי מתמן. והא אוקמוה. מאן לן רב מדוד מלכא, דאמר (תהלים לט) אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי, מאי בעוד רשע לנגדי. ההוא ממנא דאתפקד על דא, ונטיל ההיא מלה לאבאשא ליה לבר נש:

וחד מאן דזריק נהמא, או פירוורין דנהמא בארעא, וקא עביד ביה זלזולא, כמה דאתמר. הני תרי בהאי עלמא. וחד בההוא עלמא, מאן דאוקיד שרגא במוצאי שבת, עד לא מטו ישראל לקדושא דסדרא, בגין דקא מחלל שבתא, וגרים לנורא דגיהנם לאתוקדא, עד לא מטא (דף רמ"ו ע"ב) זמניה: חד דוכתא אית בגיהנם, לאינון דקא מחללי שבתא. פיון דאיהו אוקיד שרגא עד לא מטא זמניה, חד ממנא אית בגיהנם במוצאי שבת, ואוקיד בקדמיתא לההוא דוכתא, ואמר האי דוכתא דפלגיא. וכל חייבין דגיהנם, מסייעי לאוקדא ההוא דוכתא. ההוא ממנא קארי ואמר, (ישעיה כב) הנה יי מטלטלה טלטלה גבר ועטה עטה. חייבין דגיהנם אמרי, (ישעיה כב) פדור אל ארץ רחבת ידים שמה תמות וגו'. בגין דאיהו גרים לון לאתוקדא, עד לא מטא זמניה. הא לן תלתא, דגרימי ביש לגרימיהו, כמה דאתמר:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק י"א

(יד) מותר לעשות בית הכנסת בית המדרש אבל בית המדרש אסור לעשותו בית הכנסת שקדושת בית המדרש יתירה על קדושת בית הכנסת ומעלין בקדש ולא מורידין וכן בני העיר שמכרו בית הכנסת יש להן ליקח בדמיו תיבה מכרו תיבה יש להן ליקח ברמיה מטפחות או תיק לספר תורה מכרו מטפחות או תיק לוקחים בדמיו חומשים מכרו חומשין לוקחין בדמיו ספר תורה אבל אם מכרו ספר תורה אין לוקחין בדמיו אלא ספר תורה אחר שאין שם קדושה למעלה מקדושת ספר תורה וכן במותריה:

(טו) וכן אם גבו העם מעות לבנות בית המדרש או לבית הכנסת או לקנות תיבה או מטפחות ותיק או ספר תורה ורצו לשנות כל מה שגבו אין משנין אותן אלא מקדושה

חק לישראל – פרשת פנחס יום ה'

קלה לקדושה חמורה ממנה אבל אם עשו מה שיגבו לעשות והותירו משנין המותר לכל מה שירצו וכל כלי בית הכנסת כבית הכנסת פרוכת שעל הארון שמניחים בו הספרים כמטפחות הספרים ואם התנו עליהם הרי הן כפי התנאי:

(טז) במה דברים אמורים שמוותר למכור בית הכנסת בבית הכנסת של כפרים שלא עשו אותו אלא על דעת בני הכפר לבדם שיהיה להם להתפלל בו שאם רצו כולם למוכרו מותרין אבל בית הכנסת של כרכין הואיל ועל דעת כל אנשי העולם נעשה שיבוא ויתפלל בו כל הבא אל המדינה נעשה של כל ישראל ואין מוכרין אותו לעולם:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמואלה,
דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.